

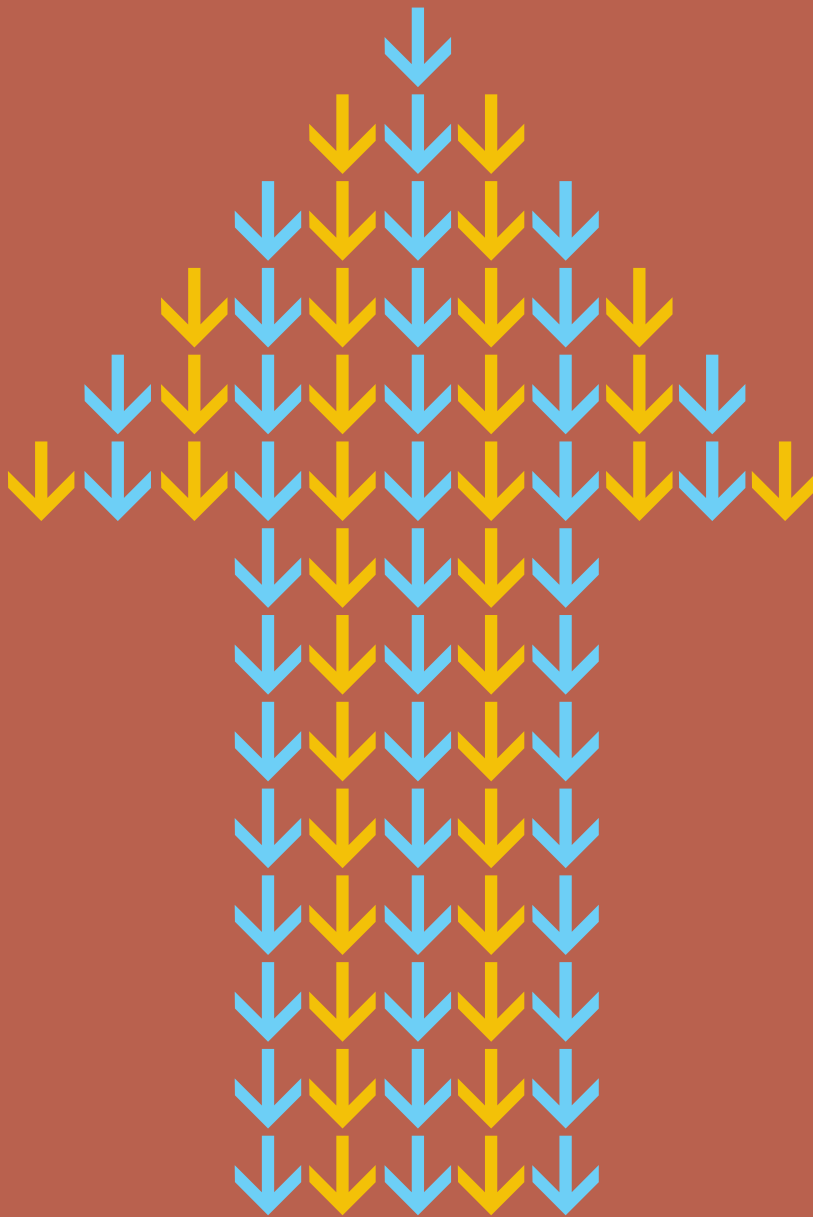
ISSN 1106-7160 // ISSN 2623-3053

No 183

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ
2024

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΑΠΛΗΣΤΙΑΣ

Κάντε
τη σωστή
κίνηση

Διαφημίστε
τις υπηρεσίες σας
& τα προϊόντα σας

μέσα από τις σελίδες
των Οικονομικών Χρονικών

Απευθύνονται
σε 150.000
οικονομολόγους
& λογιστές
φοροτεχνικούς

που απασχολούνται
στο δημόσιο & ιδιωτικό τομέα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τηλ.: 213-214-1870

Δημιουργήστε την προσωπική σας ιστοσελίδα!

1

Κατοχυρώστε το όνομα (domain) που επιθυμείτε.

2

Αποκτήστε πακέτο φιλοξενίας (hosting).

3

Διαμορφώστε την ιστοσελίδα σας.

Για πρώτη φορά το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας προσφέρει σε όλα τα Μέλη του και σε όλους τους Λογιστές - Φοροτεχνικούς τη δυνατότητα να δημιουργήσουν την προσωπική τους ιστοσελίδα στο διαδίκτυο ΔΩΡΕΑΝ για ένα χρόνο.

Πρόκειται για μια υπηρεσία που εξασφάλισε το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας μέσω της εταιρείας IpHost και του Ευρωπαϊκού Μητρώου για Ονόματα Χώρου στο Διαδίκτυο (EURid).

Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την προσφορά μεταφέροντας στο πακέτο φιλοξενίας (hosting) την υπάρχουσα ιστοσελίδα σας δωρεάν.

*Το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας δεν ευθύνεται για το περιεχόμενο των ιστοσελίδων που θα επιλέξουν να αναρτήσουν τα Μέλη του και οι Λογιστές - Φοροτεχνικοί. Το περιεχόμενο των ιστοσελίδων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα χρηστά ήθη. Η αποδοχή της προσφοράς από πλευράς των Μελών και των Λογιστών - Φοροτεχνικών συνεπάγεται την ανεπιφύλακτη αποδοχή και των παραπάνω.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ
2024

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΚΟΛΛΙΑΣ,
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ο.Ε.Ε.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΠΟΥΣΟΥΝΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΜΑΡΙΑ ΒΟΥΡΓΑΝΑ
ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΝΩΤΗΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΗΛ. 213-214-1800

e-mail: press@oe-e.gr

[facebook.com/oikonegr](https://www.facebook.com/oikonegr)

twitter.com/oikonomiko_epim

[youtube.com/user/oikonee](https://www.youtube.com/user/oikonee)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 12-14,

10563 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 213-214-1800

www.oe-e.gr

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΤΗΛ.: 213-214-1870

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΕΤΑΝΗΣ

fetanisiaannis.com

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

PRINTECO ΕΠΕ

Βερανζέρου 59, 10438, ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ: 2108075620

www.printeco.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή
ή μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο όλου
ή μέρους του περιοδικού χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Τα άρθρα που φιλοξενούνται στο περιοδικό εκφράζουν
αποκλειστικά την άποψη των αρθρογράφων τους.

8

Ακρίβεια και «πληθωρισμός της απληστίας»

Του Κωνσταντίνου Β. Κόλλια

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

18

Πληθωρισμός απληστίας(;) και κατώτατος μισθός

Του Γιώργου Αργέιτη

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

28

Επίμονες πληθωριστικές πιέσεις και νέοι κίνδυνοι για το 2024

Του Αντώνη Ζαίρη

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

12

Ζητείται πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση της «ακρίβειας της απληστίας»

Της Μαρίας Κοντοτόλη

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

20

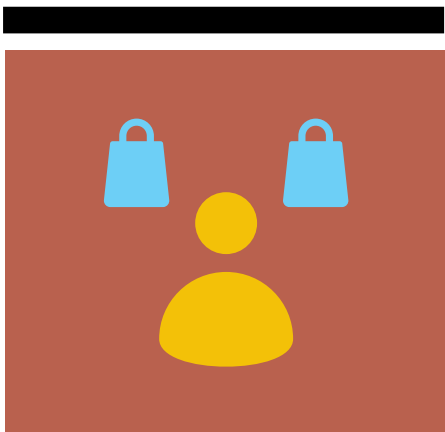
Ακρίβεια στα τρόφιμα: αντιλήψεις, πραγματικότητα και έξυπνη αντιμετώπιση

Του Γεώργιου Ι. Δουκίδη

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

30

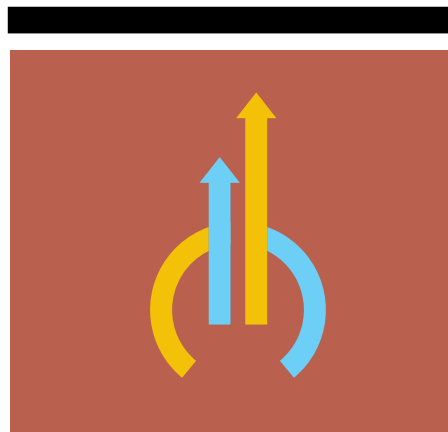
Δείκτες Οικονομίας

10

Δραστικά μέτρα και υγιής ανταγωνισμός αποτελούν το αντίδοτο στην ακρίβεια

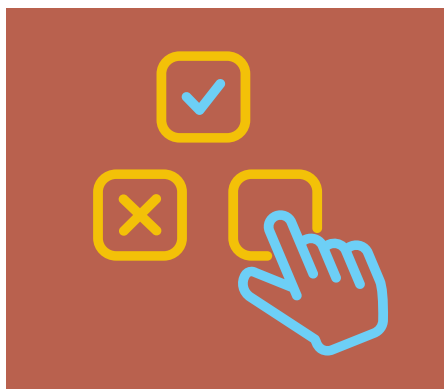
Του Κώστα Σκρέκα

14

Η ακρίβεια φέρει την υπογραφή της κυβέρνησης

Του Ανδρέα Σπυρόπουλου

16

Η ακρίβεια είναι παιδί του συστήματος

Του Νίκου Καραθανασόπουλου

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

22

Πληθωρισμός της απληστίας, ακρίβεια και καταναλωτική συμπεριφορά

Του Γεώργιου Μπάλτα

24

Καταναλωτές και πληθωρισμός το 2024

Του Λευτέρη Κιοσέ

26

Αντιμετώπιση της ακρίβειας με προσήλωση στις αρχές της οικονομίας της αγοράς και μεταρρυθμίσεις

Του Μιχάλη Μπτσόπουλου

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

32

Δείκτες Οικονομίας

Ο πληθωρισμός πέφτει αλλά η ακρίβεια μένει

Μπορεί ο πληθωρισμός να έχει κατεβάσει ταχύτητα αλλά η ακρίβεια ειδικά στα τρόφιμα επιμένει και θα παραμείνει για το υπόλοιπο του 2024 πιέζοντας τα εισοδήματα των νοικοκυριών. Στις δημοσκοπήσεις η ακρίβεια είναι το νούμερο ένα πρόβλημα των πολιτών, με τις διαρκείς ανατιμήσεις να «εκτροιάζουν» τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς.

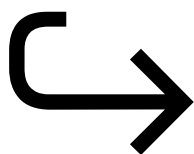
Οι λόγοι για τους οποίους οι τιμές των τροφίμων στην Ελλάδα ακολουθούν σταθερά ανοδική πορεία, και μάλιστα με ρυθμό ταχύτερο από ό,τι στην Ευρώπη, είναι πολλοί. Ο πρώτος είναι ότι η πλειονότητα των διακινούμενων στην ελληνική αγορά ανελαστικών προϊόντων, πχ τα προϊόντα διατροφής, είναι εισαγόμενα, με αποτέλεσμα και οι τιμές να ακολουθούν τις διεθνείς τιμές, είτε αυτές αυξάνονται είτε υποχωρούν.

Ένας δεύτερος πολύ βασικός λόγος είναι ότι η ελληνική αγορά είναι μικρή σε μέγεθος, με μεγάλη συγκέντρωση στον χώρο των τροφίμων, η οποία ευνοεί εναρμονισμένες πρακτικές των τιμών σε αγαθά με ανελαστική ζήτηση, όπως είναι τα τρόφιμα. Το φαινόμενο της μεγάλης συγκέντρωσης στην αγορά τροφίμων, αλλά και των ειδών καθημερινής χρήσης για νοικοκυριά, ευνοεί το φαινόμενο του «πληθωρισμού της απληστίας». Το φαινόμενο, κατά το οποίο οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν στις τελικές τιμές το σύνολο των αυξήσεων, χωρίς να μειώνουν το ποσοστό κέρδους τους. Σύμφωνα με μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα είναι η χώρα στην οποία ο πληθωρισμός της απληστίας είναι υπεύθυνος για το μεγαλύτερο ποσοστό των ανατιμήσεων στην αγορά.

Οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει με την κατάργηση του καθεστώτος των προσφορών, της υποχρεωτικής μείωσης της τιμής για 5.000 κωδικούς προϊόντων και τα 4 μέτρα που εφαρμόζονται από την 1η Μαρτίου είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά δεν αρκούν για να λύσουν το πρόβλημα της ακρίβειας για τα ασθενέστερα οικονομικά νοικοκυριά, τα οποία διαθέτουν πλέον το 40% του εισοδήματός τους για τρόφιμα.

Στο τεύχος αυτό των «Οικονομικών Χρονικών», επιχειρούμε να δούμε το θέμα των αυξήσεων των τιμών και του πληθωρισμού της απληστίας, σε όλες του τις διαστάσεις και να αναδείξουμε λύσεις αντιμετώπισής του.

Σύμφωνα με τους αρθρογράφους, η πλειονότητα των καταναλωτών έχει αλλάξει συμπεριφορά και προσπαθεί να προσαρμοστεί σε ένα οικονομικό περιβάλλον με κύριο χαρακτηριστικό του το πολύ υψηλότερο κόστος διαβίωσης. Οι αλλαγές αυτές περιλαμβάνουν την αναζήτηση προσφορών που οδηγούν σε δραστική μείωση της δαπάνης, τη στρόφη σε σταθερά φθηνότερες επιλογές, όπως για παράδειγμα τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και όσα εντάσσονται στο καλάθι του νοικοκυριού και συναφή μέτρα, τον περιορισμό της δαπάνης σε μη απαραίτητα προϊόντα και υπηρεσίες, ώστε να καλυφθούν οι απολύτως ανελαστικές ανάγκες για στέγαση, ενέργεια και βασικά αγαθά.

Ακρίβεια και «πληθωρισμός της απληστίας»

Του Κωνσταντίνου Β. Κόλλια

Πρόεδρος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος

Στον κόσμο των χρηματοοικονομικών, ο πληθωρισμός είναι μια διαρκώς παρούσα φαινομενική δύναμη που επιβαρύνει την αξία του χρήματος και επηρεάζει τις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών. Μια συγκεκριμένη μορφή αυτού, η οποία γίνεται όλο και πιο εμφανής, είναι ο «πληθωρισμός της απληστίας». Αυτός ο τύπος πληθωρισμού καταγράφει τις αυξήσεις στις τιμές που δεν αντανακλούν απλώς τις μεταβολές στο κόστος ή τη ζήτηση, αλλά την επιδίωξη αυξημένων κερδών.

Οι λόγοι για τις αυξήσεις τιμών

Οι πρόσφατες αυξήσεις των τιμών που παρατηρούνται παγκόσμια είναι πολυδιάστατες. Παραδοσιακά, ο πληθωρισμός συνδέεται με την αύξηση του κόστους παραγωγής ή με την άνοδο της ζήτησης σε συνθήκες σταθερής προσφοράς. Ωστόσο, ο πληθωρισμός της απληστίας υπερβαίνει αυτές τις δύο κλασικές αιτιολογίες και εστιάζεται στην εκμετάλλευση της αγοράς για την απόκτηση υπερκέρδους.

Η κίνηση πίσω από τις αυξήσεις

Ο κυνικός πυρήνας αυτής της φαινομενικής αύξησης δεν είναι άλλος από την απληστία. Σε πολλές περιπτώσεις, οι εταιρείες εκμεταλλεύονται τις αγοραστικές δυνάμεις, εκμαυλίζοντας την αγορά με τεχνητές αυξήσεις των τιμών και προκαλώντας ανισορροπία. Η πρακτική αυτή συνεπάγεται μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, όπως η διεύρυνση της ανισότητας και η αποδυνάμωση της κοινωνικής εμπιστοσύνης.

Προτεινόμενα μέτρα

Η απάντηση στο ζήτημα αυτό ίσως να βρίσκεται σε πολιτικές παρεμβάσεις και ρυθμίσεις, που θα ενθαρρύνουν τον ανταγωνισμό και θα ενισχύσουν τη διαφάνεια στην τιμολόγηση. Μέτρα, όπως η αυστηροποίηση των νόμων κατά των καρτέλ και η προώθηση της διαφάνειας μέσα από εύχρηστες πλατφόρμες πληροφόρησης των καταναλωτών, παρέχουν τα εργαλεία για την αντίσταση σε αυτές τις τακτικές.

Επιπλέον, η επιβολή φόρων στα υπερκέρδη θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αντίβαρο στην απληστία των εταιριών, ενώ παράλληλα θα ανακυκλώνονται πόροι σε οικονομικά αδύναμες ομάδες.

Τέλος, η εκπαίδευση και η ενημέρωση των καταναλωτών μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό εργαλείο πίεσης. Συνειδητοποιημένοι καταναλωτές, που γνωρίζουν την αξία του χρήματός τους και την οικονομική δυναμική των αγορών, μπορούν να αποτρέψουν ηθικά παραπτώματα εκ μέρους των εταιρειών.

Ο πληθωρισμός της απληστίας υπογραμμίζει την ανάγκη για συνεχή παρακολούθηση των αγοραστικών δυνάμεων και για λογικές πολιτικές αποφάσεις που θα επαναφέρουν την ισορροπία και τη δικαιοσύνη. Στο πεδίο αυτό, οι οικονομολόγοι και οι πολιτικοί καλούνται να παίξουν καίριο ρόλο.

Στο τεύχος αυτό των «Οικονομικών Χρονικών», επιχειρούμε να δούμε το θέμα των αυξήσεων των τιμών και του πληθωρισμού της απληστίας, σε όλες του τις διαστάσεις και να αναδείξουμε λύσεις αντιμετώπισής του.

Δραστικά μέτρα και υγιής ανταγωνισμός αποτελούν το αντίδοτο στην ακρίβεια

Του Κώστα Σκρέκα

Υπουργού Ανάπτυξης

Σ' ένα ευμετάβλητο γεωπολιτικό περιβάλλον εξαιτίας των διεθνών κρίσεων, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, με αίσθημα υπευθυνότητας έναντι όλων των πολιτών, λαμβάνει μέτρα δραστικά και μόνιμου χαρακτήρα ώστε να στηρίξει έμπρακτα τα νοικοκυριά απέναντι στο μεγάλο πρόβλημα της ακρίβειας.

Οι παρεμβάσεις μας βασίζονται στη στρατηγική κατεύθυνση μιας κυβέρνησης που έχει εκλεγεί για να εξασφαλίσει ισονομία για όλους και να προστατεύσει τον υγιή ανταγωνισμό και τους οικονομικά ασθενέστερους. Η αγορά πρέπει να λειτουργεί υπέρ της κοινωνίας και με γνώμονα αυτό λαμβάνονται μέτρα δίκαια προς όφελος τόσο των καταναλωτών, όσο και των επιχειρήσεων.

Θέλουμε μια αγορά προσιτή για κάθε πολίτη, ώστε κανένας να μην είναι αποκλεισμένος από ποιοτικά προϊόντα, βασικά για την καθημερινότητα σε κάθε σπίτι. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο με παρεμβάσεις που ρίχνουν άμεσα τις τιμές στα ράφια και διορθώνουν δομικές στρεβλώσεις δεκαετιών. Ο στόχος μας είναι να λειτουργεί η αγορά με τέτοιο τρόπο ώστε στο τέλος όλοι να βγουν κερδισμένοι.

Τι έχουν πετύχει τα μέτρα που έχει λάβει η κυβέρνηση μας:

-Περισσότερα από 4.000 βασικά και ταχυκίνητα προϊόντα έχουν ήδη μειωμένες τιμές τιμοκαταλόγου που φτάνουν έως και το 20%.

-Στο βρεφικό γάλα οι μεσοσταθμικές μειώσεις, λόγω του πλαφόν που επιβλήθηκε, φτάνουν το 15% και στόχος είναι να προσεγγίσουμε τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

-Οι ανατιμήσεις που καταγράφηκαν τον Φεβρουάριο του 2024 είναι κατά 76% λιγότερες σε σχέση με αυτές του Φεβρουαρίου 2023. Αυτό οφείλεται αποκλειστικά στο μέτρο που απαγορεύει επί τρίμηνο τις προωθητικές ενέργειες σε προϊόντα που έχουν ανατιμηθεί.

-Στα οπωροκηπευτικά εφαρμόζεται το net pricing και στοχεύουμε σε «καθαρές» τιμές στο τιμολόγιο, ώστε να υπάρχει διαφάνεια από το χωράφι στο ράφι.

Καμία παρέμβαση όμως στην αγορά δεν αποτελεί πανάκεια, αν δεν συνοδεύεται από χρήσιμα

εργαλεία που ενδυναμώνουν τον καταναλωτή και συμβάλλουν στην τόνωση του υγιούς ανταγωνισμού. Στην αναβαθμισμένη πλατφόρμα e-katanolitis του Υπουργείου Ανάπτυξης εντάσσονται 3.500 ταχυκίνητοι κωδικοί προϊόντων, βασικών για όλα τα νοικοκυριά. Ο κάθε πολίτης έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει το δικό του ατομικό καλάθι, αγοράζοντας φθηνότερα τα προϊόντα που θέλει από τα καταστήματα που βρίσκονται κοντά στο σπίτι του.

Επιπρόσθετα, η επικράτηση της ευνομίας στην αγορά εξασφαλίζεται και από τους εντατικούς ελέγχους της ΔΙΜΕΑ και των υπολοίπων ελεγκτικών μηχανισμών του Κράτους σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα για φαινόμενα αθέμιτης κερδοφορίας. Από τον Αύγουστο του 2020 μέχρι σήμερα, η ΔΙΜΕΑ έχει πραγματοποιήσει 62.871 ελέγχους, έχουν διαπιστωθεί 6.680 παραβάσεις και έχουν επιβληθεί πρόστιμα ύψους 16.661.150 ευρώ που εισπράττονται στο σύνολό τους. Ο σεβασμός της νομοθεσίας χωρίς την παραμικρή εξαίρεση, είναι το μοναδικό μέλημα της κυβέρνησης του Κυριάκου Μητσοτάκη, ο οποίος έχει τονίσει κατ' επανάληψη ότι δε θα επιτρέψει τον πληθωρισμό της απληστίας.

Φυσικά, η μόνιμη λύση στο πρόβλημα της ακρίβειας θα προκύψει μέσω της αύξησης του εισοδήματος όλων των πολιτών και της βελτίωσης του οικονομικού περιβάλλοντος της Ελλάδας. Ο στόχος είναι στο τέλος της τετραετίας ο κατώτατος μισθός να έχει φτάσει τα 950 ευρώ και ο μέσος μισθός τα 1.500 ευρώ. Η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έχει ως βασική προτεραιότητα την διασφάλιση καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου κάθε Ελληνίδα και κάθε Έλληνα.

Δεν υπάρχουν ούτε μαγικές, ούτε εύκολες λύσεις σε αυτή τη μάχη. Ακολουθούμε τον δρόμο της συνέπειας, της σοβαρότητας και της αποτελεσματικότητας. Με συντονισμένο βηματισμό, δυναμική ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και αποτελεσματική προσαρμογή στις σύγχρονες προκλήσεις, είμαστε σίγουροι ότι στο τέλος θα τα καταφέρουμε προς όφελος κάθε πολίτη αυτής της χώρας.

“

Καμία παρέμβαση στην αγορά δεν αποτελεί πανάκεια, αν δε συνοδεύεται από χρήσιμα εργαλεία που ενδυναμώνουν τον καταναλωτή και συμβάλλουν στην τόνωση του υγιούς ανταγωνισμού.

Ζητείται πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση της «ακρίβειας της απληστίας»

Της Μαρίας Κοντοτόλη
Βουλευτή Τρικάλων του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας σήμερα είναι ο πληθωρισμός, ο οποίος τροφοδοτείται, σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία, από την ακρίβεια. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ο πληθωρισμός του μηνός Φεβρουαρίου περιορίστηκε στο 2,9%, με τις αυξήσεις, όμως, των τιμών των τροφίμων να κινούνται στο 6,7%. Ενδεικτικά να αναφέρουμε ότι η τιμή του ελαιόλαδου αυξήθηκε κατά 63,4%, ενώ τα φρούτα και τα λαχανικά κατά 12,3%.

Αυτή η κατάσταση συνεχίζει να μειώνει την αγοραστική δύναμη των μισθωτών, των συνταξιούχων και των μικροεπαγγελματιών, οι οποίοι αγωνίζονται να επιβιώσουν όλο και με λιγότερα αγαθά και υπηρεσίες. Είναι χαρακτηριστικό, όπως επιβεβαιώνουν πολλές έρευνες, ότι το μηνιαίο εισόδημα των παραπάνω εξατλείται στο δεύτερο δεκαήμερο του μήνα, γεγονός που ενισχύεται και από το διαρκώς αυξανόμενο ιδιωτικό χρέος προς το δημόσιο και τις υπηρεσίες.

Κυβερνητικοί και οικονομικοί παράγοντες υποστήριζαν μέχρι πρόσφατα ότι η ακρίβεια και ο συναμψότερος πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα του πολέμου και εν πολλοίς η ακρίβεια είναι εισαγόμενη. Προφανώς, ένα μέρος της οφείλεται και σε αυτόν, δεδομένου ότι η ενεργειακή κρίση και η αύξηση του κόστους παραγωγής αναπόφευκτα πέρασε στις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών, εκτινάσσοντας τις τιμές τους.

Καθώς, όμως, το παλιρροϊκό κύμα της

ακρίβειας λόγω της ενεργειακής κρίσης και του πολέμου αρχίζει να υποχωρεί, όσο μειώνεται η τιμή του φυσικού αερίου, του πετρελαίου και του ρεύματος, αποκαλύπτεται ότι η ακρίβεια καλά κρατεί κι ορθώς μιλάμε πια για την «ακρίβεια της απληστίας».

Εντυπωσιακή είναι η δήλωση του διοικητή της ΤτΕ, Γιάννη Στουρνάρα, πως, «...για πρώτη φορά ο ρυθμός αύξησης των τιμών είναι κατά πολύ υψηλότερος από τον ρυθμό αύξησης των μισθών, ενώ η αύξηση των τιμών είναι ταχύτερη από την αύξηση του κόστους, κάτι που σημαίνει ότι τα περιθώρια κέρδους έχουν αυξηθεί». Δηλαδή, η τιμή των προϊόντων αυξάνεται χωρίς να επιβαρύνεται το κόστος παραγωγής, άρα τα κέρδη των επιχειρήσεων εκτοξεύονται και έτσι επιβεβαιώνεται και επίσημα η «ακρίβεια της απληστίας».

Τι δείχνουν όλα αυτά; Πολύ απλά ότι η αγορά έχει θεθεί εκτός ελέγχου, οι τιμές διαμορφώνονται από καρτέλ κι ολιγοπώλια, ενώ οι πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν αποκτήσει δύναμη υπέρτερη των κυβερνήσεων.

Αυτή η κατάσταση οδηγεί όλο και περισσότερους συμπολίτες μας στο λυκόφως του περιθωρίου, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η κυβέρνηση καμώνεται πως παίρνει μέτρα κατά της ακρίβειας, βασικά μέσα από κουπόνια ενίσχυσης των ευάλωτων νοικοκυριών. Ουσιαστικά αυτή η πολιτική επιλογή συνιστά επιδότηση της ακρίβειας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την κρατική παρέμβαση στο ρεύμα, η οποία απλά

“

Η αγορά έχει τεθεί εκτός ελέγχου, οι τιμές διαμορφώνονται από καρτέλ κι ολιγοπώλια, ενώ οι πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν αποκτήσει δύναμη υπέρτερη των κυβερνήσεων.

επιδότησε τα υπερκέρδη των παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας, κρατώντας ανέγγιχτες τις τιμές, εκεί που οι ίδιοι τις καθόριζαν.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, ως αξιωματική αντιπολίτευση και ως κόμμα που διεκδικεί την κυβερνητική εξουσία, παρουσίασε πρόσφατα μία δέσμη μέτρων περιορισμού της ακρίβειας και δη της «ακρίβειας της απληστίας». Πρότεινε, λοιπόν, μεταξύ άλλων:

- Θέσπιση ανώτατου περιθωρίου κέρδους 5% στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και θέσπιση ανώτατου ορίου κέρδους στη λιανική ανά MWh, σε ετήσια βάση.

- Άμεση συγκρότηση Παρατηρητηρίου τιμών

Ευρωπαϊού Καταναλωτή, μείωση ΦΠΑ στα τρόφιμα.

- Αλλαγή του σημερινού αναποτελεσματικού πλαισίου επιβολής προστίμων της ΔΙΜΕΑ και σύνδεση του ύψους των προστίμων με τον τζίρο της τιμωρούμενης επιχείρησης.

Τέλος, είναι βέβαιο, ότι πέρα από την αναγκαία πολιτική βούληση για τον έλεγχο του πληθωρισμού και της «ακρίβειας της απληστίας», μόνο η πραγματική αύξηση των μισθών και των συντάξεων είναι ικανή να ισοσκελίσει την απώλεια της αγοραστικής δύναμης των χαμηλά αμειβόμενων, διασφαλίζοντας ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής.

Η ακρίβεια φέρει την υπογραφή της κυβέρνησης

Του Ανδρέα Σπυρόπουλου

Γραμματέα της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής ΠΑΣΟΚ - Κινήματος Αλλαγής

Η ακρίβεια και κατ' επέκταση η μείωση της αγοραστικής δύναμης των εισοδημάτων που αυτή επιφέρει αποτελούν το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της καθημερινότητας των πολιτών. Η κυβέρνηση δεν επέλεξε ποτέ να δώσει τη μάχη κατά της ακρίβειας. Αντίθετα, μετέτρεψε τον πληθωρισμό σε βασικό εργαλείο άσκησης οικονομικής πολιτικής για να μαζεύει υπερέσοδα, ώστε να τα αξιοποιεί με πελατειακούς όρους αδιαφορώντας για την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους. Η χώρα μας βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στην Ευρωζώνη ως προς το ύψος του πληθωρισμού, ενώ ένας στους τρεις Έλληνες αμείβεται με κάτω από 800 ευρώ. Οι πολυεθνικές, τα ολιγοπώλια και οι μεσάζοντες σωρεύουν σημαντικά κέρδη και οι πολίτες επωμίζονται το βάρος.

Το αφήγημα περί «εισαγόμενης ακρίβειας» καταρρίπτεται δεδομένου ότι ο πληθωρισμός στην Ελλάδα δεν εμφανίστηκε αποκλειστικά - λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Αυξανόταν ήδη συστηματικά καθ' όλη τη διάρκεια του 2021, και συνεχίστηκε το πρώτο οκτάμηνο του 2022, φτάνοντας έως το 12% σε ετήσια βάση. Στη συνέχεια, το φθινόπωρο του 2022, ενώ ο γενικός ρυθμός σταδιακά περιορίζεται, ο πληθωρισμός τροφίμων αρχίζει να κλιμακώνεται ραγδαία. Στην πράξη, βλέπουμε τις ανατιμήσεις στα τρόφιμα να εξελίσσονται με διπλάσια σχεδόν ταχύτητα από τους άλλους τομείς της αγοράς και αναντίστοιχα με ό,τι συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η αποκάλυψη ότι το βρεφικό γάλα πωλείται στην Ελλάδα σε τριπλάσια τιμή σε σχέση με τις σκανδιναβικές χώρες προκάλεσε τα αντανακλαστικά της κυβέρνησης. Μόνο προσχηματικά, ωστόσο, καθώς η επιλογή της να επιβάλει πρόστιμα στις εν λόγω πολυεθνικές εταιρείες που προμηθεύουν την αγορά με βρεφικό γάλα δεν εντάσσεται σε ένα σχέδιο αντιμετώπισης της ακρίβειας. Η δε παραδοχή από τον ίδιο τον πρωθυπουργό για «πληθω-

ρισμό απληστίας» παραμένει μετέωρη μέσα από τα αποσπασματικά μέτρα που δεν αντανακλούν μια συνεκτική πολιτική για τη συγκράτηση των τιμών προς όφελος των πολιτών. Η κυβερνητική αβελτηρία έχει ως συνέπεια τη ραγδαία χειροτέρευση της εισοδηματικής ανισότητας εις βάρος των μισθωτών, με τη συσσωρευμένη επιβάρυνση από τις αλληπάλληλες ανατιμήσεις στα τρόφιμα την τελευταία διετία να υπερβαίνει το 30%.

Παράλληλα, συγκεκριμένοι τομείς της αγοράς εμφανίζουν αδικαιολόγητα υψηλά επίπεδα κερδοφορίας, γεγονός που στρεβλώνει τον επιχειρηματικό ανταγωνισμό σε βάρος όσων δεν κερδοσκοπούν. Συγκεκριμένα, η διαρκής ανατίμηση των παρεχόμενων υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας στην Ελλάδα, καθιστά τη χώρα μας «πρωταθλήτη» της ακρίβειας σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Στην αγορά ηλεκτρισμού επίσης, οι μεγάλες εταιρείες ηλεκτροπαραγωγής και χονδρεμπορικής σώρευαν τεράστια κέρδη χωρίς να φορολογηθούν κατάλληλα.

Τέλος, ο τρίτος τομέας όπου σημειώθηκαν εξωφρενικές ανατιμήσεις είναι τα αστικά ακίνητα. Την περίοδο 2018-2022 η σωρευτική αύξηση των ενοικίων για κατοικίες που είναι κατάλληλες για οικογένειες άγγιξε το 42,1%. Το πρόβλημα είναι ακόμα μεγαλύτερο όσον αφορά τη φοιτητική στέγη. Η σωρευτική αύξηση των ενοικίων την περίοδο 2018-2022 πλησίασε το 50%. Για το ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής επείγει η άμεση κατάργηση της «χρυσής βίζας», παράλληλα με τη δημιουργία ικανού δημόσιου αποθέματος κατοικιών για την αποκλιμάκωση των ενοικίων.

Σε αντίθεση με τις άδικες και ατελέσφορες πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης του κ. Μητσοτάκη, οι προτάσεις του ΠΑΣΟΚ-Κινήματος Αλλαγής, που έχουν κατατεθεί έγκαιρα για την ακρίβεια, δίνουν ρεαλιστική απάντηση στα προβλήματα του ελληνικού λαού, με αξιοπιστία και δικαιοσύνη.

“

Στην πράξη, βλέπουμε τις ανατιμήσεις στα τρόφιμα να εξελίσσονται με διπλάσια σχεδόν ταχύτητα από τους άλλους τομείς της αγοράς και αναντίστοιχα με ό,τι συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η ακρίβεια είναι παιδί του συστήματος

Του Νίκου Καραθανασόπουλου

Μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ και Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου

Το σήριαλ της αποπροσανατολιστικής αντιπαράθεσης για την ακρίβεια και τον πληθωρισμό, ανάμεσα στην κυβέρνηση και τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης συνεχίζεται. Σκοπός της είναι να συγκαλυφθούν οι αιτίες και οι υπεύθυνοι.

Με την κυβέρνηση να μιλάει για εισαγόμενη ακρίβεια, ενώ τα άλλα κόμματα να αναφέρονται στην «ακρίβεια Μητσστάκν».

Ποιοι όμως είναι οι παράγοντες που θέλουν από κοινού να συγκαλύψουν και οι οποίοι ευθύνονται για την ακρίβεια;

α) Η όλο και μεγαλύτερη μονοπώληση της καπιταλιστικής αγοράς, όλο και λιγότερες επιχειρήσεις ελέγχουν όλο και περισσότερους κλάδους της Οικονομίας καθορίζοντας τις τιμές με στόχο τη μεγέθυνση της κερδοφορίας τους. Είναι η ίδια η δράση των πολυεθνικών με τις θυγατρικές τους και τα παιχνίδια που κάνουν σε διάφορες χώρες ανάλογα με το μέγεθος της αγοράς.

β) Είναι οι ίδιες οι στρατηγικές της ΕΕ και τις οποίες με συνέπεια υπηρέτησαν όλες οι κυβερνήσεις. Είναι η στρατηγική της απελευθέρωσης των αγορών με στόχο να βρουν κερδοφόρες διεξόδους τα υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια. Είναι η απελευθέρωση και οι ιδιωτικοποιήσεις στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας, η οποία στα πλαίσια της στρατηγικής της πράσινης μετάβασης διαμορφώνει ένα ακριβό και ανεπαρκές ενεργειακό μείγμα.

γ) Είναι οι προσαρμογές του οικονομικού και παραγωγικού μοντέλου στις εκάστοτε ανάγκες των επιχειρηματικών ομίλων. Σήμερα όλοι οι άλλοι μιλούν για την ανάγκη εξωστρέφειας του οικονομικού μοντέλου. Η εξωστρέφεια αποτελεί παράγοντα επιδείνωσης της ακρίβειας, από τη στιγμή που όλο και μεγαλύτερο μέρος της παραγωγικής δραστηριότητας κατευθύνεται στο εξωτερικό ένα μικρότερο ποσοστό θα αφορά την κάλυψη των εσωτερικών αναγκών. Στις περιοχές που κυριαρχεί ο τουρισμός ως οικονομική δραστηριότητα, οι τιμές είναι μεγαλύτερες απ' ό,τι στις υπόλοιπες περιοχές ή οι επιπτώσεις του Airbnb στην ανοδική πορεία των ενοικίων.

δ) Είναι η απέλπιδα προσπάθεια, μέσα σε

διαφορετικά μείγματα διαχείρισης, να αντιμετωπιστούν υφιστάμενα ζητήματα. Για παράδειγμα η επεκτατική νομισματική πολιτική που ακολούθησαν οι κεντρικές τράπεζες και η ΕΚΤ, οδήγησε στον πληθωρισμό, τον οποίο προσπαθούν τώρα να περιορίσουν μέσα από τις αυξήσεις των επιτοκίων που κάνει ακόμα πιο ακριβή την εξυπηρέτηση των δανείων. Το φάρμακο που γίνεται δηλητήριο.

ε) Είναι οι ανταγωνισμοί για τον έλεγχο των εφοδιαστικών αλυσίδων. Οι εμπορικοί πόλεμοι, ιδιαίτερα ανάμεσα σε ΗΠΑ και Κίνα, που έχουν οδηγήσει σε διατάραξη του διεθνούς εμπορίου και κατ' επέκταση σε νέα κύματα ανόδου των τιμών. Ανταγωνισμοί που οδηγούν σε ιμπεριαλιστικές συγκρούσεις και πολέμους (Ουκρανία, Μέση Ανατολή και Ερυθρά Θάλασσα).

Η ακρίβεια όμως δεν είναι μια ανεξάρτητη μεταβλητή, αποτελεί την συνάρτηση τριών μεταβλητών, του επιπέδου των τιμών, του επιπέδου των έμμεσων φόρων και αυτού των μισθών.

Οι έμμεσοι φόροι παραμένουν υψηλοί εξ' αιτίας των αναγκών ικανοποίησης όχι μόνο της δημοσιονομικής πειθαρχίας αλλά και της επίτευξης των λεγόμενων πρωτογενών πλεονασμάτων για τη διαχείριση του υψηλού κρατικού χρέους.

Ενώ οι μισθοί διατηρούνται παγωμένοι, δηλαδή μειώνονται, στο όνομα τόσο της θωράκισης της ανταγωνιστικότητας και της κερδοφορίας των επιχειρηματικών ομίλων όσο και της δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Η ακρίβεια δηλαδή, αποτελεί παιδί του συστήματος, έχοντας ως βασική αιτία το κунήγι του κέρδους και της διασφάλισης της μεγέθυνσής του, ενώ όλο και περισσότεροι αναλυτές καταγράφουν τον κίνδυνο στασιμοληθωρισμού σε συνθήκες επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας ακόμα και ύφεσης.

Κατά συνέπεια οι στόχοι πάλης για την αντιμετώπιση της ακρίβειας πρέπει να αμφισβητούν τις αιτίες, τους παράγοντες αλλά και τους υπευθύνους της ακρίβειας. Απαιτείται δηλαδή ένα συνεχώς διευρυνόμενο κίνημα αμφισβήτησης της κυρίαρχης πολιτικής και συμπίεση με το ΚΚΕ.

“

Η ακρίβεια δεν είναι μια ανεξάρτητη μεταβλητή, αποτελεί τη συνάρτηση τριών μεταβλητών, του επιπέδου των τιμών, του επιπέδου των έμμεσων φόρων και αυτού των μισθών.

Πληθωρισμός απληστίας (;) και κατώτατος μισθός

Του Γιώργου Αργείτη

Καθηγητή Τμήματος Οικονομικών Επιστημών ΕΚΠΑ και Επιστημονικού Διευθυντή ΙΝΕ ΓΣΣΕ

Τα τελευταία σχεδόν τρία χρόνια, η κρίση ακρίβειας έχει μειώσει σημαντικά την αγοραστική δύναμη των εργαζομένων. Τα ευρήματα πολλών κοινωνικών δεικτών συνθέτουν μια εικόνα κρίσης αξιοπρεπούς διαβίωσης για τους εργαζομένους με επισφαλείς θέσεις εργασίας και με χαμηλές αμοιβές πλήρους ή μερικής απασχόλησης. Επίσης, όλες οι ενδείξεις οδηγούν στην παραδοχή ότι το κύμα της ακρίβειας σε βασικά αγαθά θα συνεχιστεί και το 2024.

Πού οφείλεται αυτή η ανεξέλεγκτη ακρίβεια; Το τελευταίο χρονικά διάστημα στον δημόσιο διάλογο και στις επίσημες κυβερνητικές δηλώσεις υποβαθμίστηκε ο εισαγόμενος πληθωρισμός ως κύριος τροφοδότης της ακρίβειας και αναδείχθηκε ο «πληθωρισμός απληστίας». Η απληστία ως αιτία του πληθωρισμού παραπέμπει στην ψυχολογία, η οποία πράγματι παίζει σημαντικό ρόλο στα οικονομικά, αλλά ως παράγοντας ερμηνείας της συμπεριφοράς των ατόμων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ο πληθωρισμός, ως φαινόμενο που αποτυπώνει την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών, είναι το αποτέλεσμα των αποφάσεων εκείνων που διαμορφώνουν την τιμολογιακή πολιτική των επιχειρήσεων βάσει μεταβολών στο κόστος παραγωγής, αλλά και στο δικό τους περιθώριο κέρδους. Εμπειρικά ευρήματα δείχνουν ότι μετά την υποχώρηση της συμμετοχής των εισαγωγών το α' εξάμηνο του 2023, το γ' τρίμηνο του 2023 ο βασικός προσδιοριστικός παράγοντας των εγχώριων τιμών στην Ελλάδα είναι το μοναδιαίο κέρδος, το ύψος του οποίου ήταν 15% υψηλότερο από το αντίστοιχο του α' τριμήνου του 2021. Συνεπώς, η ρίζα της ακρίβειας είναι τα κέρδη απληστίας, που πιέζουν συνεχώς προς τα πάνω τις τιμές και προκαλούν αναδιανομή εισοδήματος προς όφελός τους.

Επίσης, η χρήση του όρου πληθωρισμός απληστίας πλάθει μια αίσθηση αδυναμίας ελέγχου της ακρίβειας εξαιτίας των ψυχολογικών ροπών και ενστίκτων εκείνων που διαμορφώνουν τις τιμές. Η προβολή της ιδέας του πληθωρισμού απληστίας ως αιτίας της ακρίβειας υποβαθμίζει τη σημασία του οικονομικού και θεσμικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο διαμορφώνουν οι επιχειρήσεις την τιμολογιακή

πολιτική τους. Παράγοντες όπως ρυθμιστικοί κανόνες, ολιγοπωλιακή δομή των αγορών, αυστηρός έλεγχος αθέμιτων πρακτικών χειραγώγησης των τιμών, έμμεση φορολογία κ.ά. καθορίζουν το περιβάλλον μέσα στο οποίο οι επιχειρήσεις λαμβάνουν τις αποφάσεις τους. Ο ρόλος αυτών των παραγόντων στον προσδιορισμό του πληθωρισμού αναδεικνύει αφενός τη σημασία της οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της ακρίβειας και αφετέρου την πρόθεση της εκάστοτε κυβέρνησης να απεγκλωβιστεί από ιδεολογικές προκαταλήψεις και να επιληφθεί των αναγκών παρεμβάσεων για τη διαφάνεια των τιμών και τον έλεγχο της αγοράς.

Η ανεξέλεγκτη ακρίβεια θέτει επιτακτικά το ζήτημα της αύξησης των μισθών για την προστασία του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων. Και στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας, όπου, ως συνέπεια των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής, οι κλαδικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας δεν έχουν αποκατασταθεί πλήρως, ο κατώτατος μισθός λειτουργεί ως κύριος θεσμός προστασίας των εργαζομένων. Πρέπει να σημειωθεί με έμφαση ότι η διαδικασία προσδιορισμού και το ύψος του κατώτατου μισθού θα έπρεπε να αποτελούν αντικείμενο μιας ουσιαστικής δημόσιας συζήτησης, καθώς ικνογραφούν αφενός το βάθος του κοινωνικού διαλόγου και της δημοκρατίας στη χώρα μας, και αφετέρου την έκταση της προστασίας ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Στην περίπτωση της Ελλάδας αυτό δε συμβαίνει, με συνέπεια ο προσδιορισμός του κατώτατου μισθού να λειτουργεί ως ένα δημόσιο πεδίο πάνω στο οποίο εκδηλώνονται πολλές θεωρητικές και ιδεολογικές προκαταλήψεις και μικροσυμφέροντα.

Ποιος είναι ο ρόλος του κατώτατου μισθού στις οικονομίες της αγοράς; Γιατί δημιουργήθηκε αυτός ο θεσμός, που αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες προσδιορισμού της συνοχής της αγοράς εργασίας; Ο επιθετικός προσδιορισμός «κατώτατος» αποκαλύπτει τη σημασία και τον ρόλο του, αλλά επίσης και τις ουσιαστικές διαφορές του από τους πολλούς άλλους μισθούς που συνθέτουν την κλίμακα των αμοιβών σε μια οικονομία. Ο πρωταρχικός

σκοπός του θεσμού του κατώτατου μισθού είναι η προστασία των εργαζομένων από μια χαμηλή αμοιβή που δε διασφαλίζει ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για τους ίδιους και, κατ' επέκταση, για τις οικογένειές τους. Ο θεσμός αυτός δημιουργήθηκε για να θέσει ένα κατώτατο όριο στο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης των εργαζομένων και να δημιουργήσει συνθήκες μετάβασης σε πιο ποιοτικές και δίκαια αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Εναλλακτικά, με όρους αγοράς, ο θεσμός αυτός επιδιώκει να θέσει ένα κατώτατο όριο στο κόστος εργασίας, στο οποίο πρέπει οι επιχειρήσεις να προσαρμόσουν τη λειτουργία και την κερδοφορία τους. Οι επιχειρήσεις μπορεί να θέλουν και να επιδιώκουν το χαμηλότερο δυνατό εργατικό κόστος και το μέγιστο κέρδος. Ο θεσμός του κατώτατου μισθού καθορίζει την προσαρμογή των επιχειρηματικών διαδικασιών στο κόστος εργασίας που είναι κοινωνικά αποδεκτό στις δημοκρατίες για τη βιωσιμότητα της κοινωνίας.

Αλλά εάν ο πρωταρχικός στόχος της θεσμοθέτησης του κατώτατου μισθού είναι η διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης, τότε ο προσδιορισμός του ταυτίζεται με το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης, δεδομένων των οικονομικών και των κοινωνικών συνθηκών της καθεμίας χώρας και των αντιλήψεών της για την κοινωνική δικαιοσύνη. Η παραβίαση αυτής της αρχής προσδιορισμού σημαίνει αποδυνάμωση και υπονόμηση του ίδιου του θεσμού του κατώτατου μισθού, δηλαδή, με άλλα λόγια, σημαίνει εγκατάλειψη των εργαζομένων στις επιθυμίες και στις πρακτικές της αγοράς που τροφοδοτούν τα κέρδη απληστίας.

Για την εκτίμηση του αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης έχουν αναπτυχθεί στη σχετική βιβλιογραφία δύο διαφορετικές προσεγγίσεις. Η πρώτη αντιμετωπίζει την αξιοπρεπή διαβίωση από την πλευρά του πραγματικού κόστους ζωής. Ο αξιοπρεπής κατώτατος μισθός θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσει ένα καλάθι προϊόντων και

υπηρεσιών, το οποίο κρίνεται κοινωνικά αποδεκτό για την εξασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης του ατόμου που λαμβάνει τον κατώτατο μισθό και των εξαρτώμενων μελών της οικογένειάς του.

Η δεύτερη αξιολογεί τον κατώτατο μισθό αξιοπρεπούς διαβίωσης βάσει δεικτών που αποτυπώνουν ένα ορισμένο ποσοστό, συγκεκριμένα το 60% του διάμεσου και το 50% του μέσου ακαθάριστου μισθού πλήρους απασχόλησης της οικονομίας. Οι δύο αυτοί δείκτες αποτελούν εναλλακτικές ποσοτικές εκτιμήσεις για το κατώφλι της σχετικής φτώχειας και αποτυπώνουν ενδεικτικά κατώτατα όρια εισοδήματος που προστατεύουν το βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων από το να περάσει κάτω από το κατώφλι της φτώχειας. Σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν ανώτατα όρια στον προσδιορισμό του ύψους του ονομαστικού κατώτατου μισθού και επίσης δε λαμβάνουν υπόψη αλλαγές στη διανομή του εισοδήματος. Η επιλογή του καθενός από αυτούς τους δύο δείκτες έχει θετικά και αρνητικά στοιχεία, τα οποία πρέπει να αξιολογούνται βάσει της θεσμικής οργάνωσης της εθνικής αγοράς εργασίας, των μισθολογικών ανισοτήτων, της αδήλωτης και ψευδώς δηλωμένης εργασίας, του βαθμού συγκέντρωσης των συλλογικών διαπραγματεύσεων, του ποσοστού κάλυψης των εργαζομένων από συλλογικές συμβάσεις εργασίας, της θεσμοθέτησης μηχανισμών τιμαριθμικής προσαρμογής κ.ά.

Ολοκληρώνοντας, οι δύο προαναφερόμενες προσεγγίσεις αναδεικνύουν τη σημασία του κατώτατου μισθού και του προσδιορισμού του ως καθοριστικού προσδιοριστικού παράγοντα της βιωσιμότητας της οικονομίας, της κοινωνίας και της δημοκρατίας. Ο δημόσιος διάλογος θα έπρεπε να επικεντρώνεται στην εμπειρική εκτίμηση των παραμέτρων των προσεγγίσεων αυτών αξιολογώντας τις θετικές συνέπειες που θα επιφέρουν στη μετάβαση της Ελλάδας σε ένα νέο βιώσιμο υπόδειγμα ανάπτυξης.

“

Η ανεξέλεγκτη ακρίβεια θέτει επιτακτικά το ζήτημα της αύξησης των μισθών για την προστασία του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων.

Ακρίβεια στα τρόφιμα: αντιλήψεις, πραγματικότητα και έξυπνη αντιμετώπιση

Του Γεώργιου Ι. Δουκίδη

Καθηγητή Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών – Επιστημονικού Συμβούλου ΙΕΛΚΑ

Οι πρόσφατες κυλιόμενες έρευνες των ΣΕΛΠΕ/ELTRUN και ΙΕΛΚΑ καταγράφουν ένα αίσθημα ανασφάλειας για τους Έλληνες καταναλωτές αφού 2 στους 3 θεωρούν ότι το κύριο πρόβλημα της χώρας είναι τα χαμηλά εισοδήματα και 1 στους 3 οι υψηλές τιμές προϊόντων, ενώ 2 στους 3 δαπανούν τουλάχιστον το 90% των εισοδημάτων τους και μόλις 10% αποταμιεύουν. Αυτό δημιουργεί ιδιαίτερα αρνητικά αισθήματα (20% των καταναλωτών ανησυχούν, 36% έχουν άγχος και ανασφάλεια, 20% φόβο και 29% θυμό) που σχετίζονται με καταστάσεις οικονομικής κρίσης, που επηρεάζουν τον δείκτη οικονομικής ευρωστίας ώστε να κινείται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα και παράλληλα προκαλούν αρνητικές προσδοκίες για μεγάλες αγορές που αφορούν το σπίτι.

Στις δράσεις αντιμετώπισης των πληθωριστικών τάσεων από πλευράς καταναλωτών περιλαμβάνονται: η προσπάθεια αύξησης εισοδήματος ή δανεισμός (28% αξιοποιούν χρήματα από τις αποταμιεύσεις), η μείωση αγορών (19% αγοράζουν μικρότερου μεγέθους συσκευασίες), η αλλαγή επωνυμίας (16% αλλάζουν κατάσταση από το συνηθισμένο) και η ακύρωση αγορών (52% αναβάλουν εργασίες συντήρησης/επισκευής). Πλέον το 75% των καταναλωτών αγοράζουν προϊόντα με κύριο κριτήριο επιλογής το κόστος, ενώ αυτό το ποσοστό ήταν μόλις στο 43% πριν τρία χρόνια.

Όλο αυτό το περιβάλλον δημιουργεί μια αρνητική αξιολόγηση των πολιτών για την πολιτεία αφού το 87% διαφωνούν ότι η πολιτεία έχει πάρει επαρκή μέτρα ελέγχου της αγοράς. Παράλληλα καλλιεργείται μια ουσιαστική αμφισβήτηση του κοινωνικού ρόλου των επιχειρήσεων αφού σε ποσοστό 92% θεωρούν ότι η κερδοσκοπία είναι ο παράγοντας που επηρεάζει την αύξηση των τιμών. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες καταγράφονται με πιο χαμηλά ποσοστά, όπως κόστος ενέργειας (48% των καταναλωτών), φορολογία ΦΠΑ (37%), κόστη λιανικής διάθεσης (27%), κόστη παραγωγής (24%) και διεθνείς τιμές πρώτων υλών (22%).

Άρα είναι χρέος των επιχειρήσεων να ενημερώνουν αποτελεσματικά τους καταναλωτές για το τι πραγματικά συμβαίνει. Για παράδειγμα τα

σούπερ-μάρκετ - που δέχονται αρνητική κριτική - λειτουργούν με μια καθαρή κερδοφορία μόνο στο 1,5% του κύκλου εργασιών τους, εκπροσωπούν μόλις το 58% των συνολικών αγορών σε τρόφιμα, και συμμετέχουν μόλις με το 21% στη διαμόρφωση των τελικών τιμών των προϊόντων αφού το 63% είναι το κόστος των αγορών και 14% είναι ο ΦΠΑ που είναι από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη. Επίσης θα πρέπει να αξιοποιούνται τα πραγματικά δεδομένα των εταιρειών - όπως καταγράφονται από τρίτες έμπιστες οντότητες - για το κλαδικό προσδιορισμό της μεταβολής των τιμών και όχι μόνο οι δειγματοληπτικές τεχνικές που έχουν μεθοδολογικά μειονεκτήματα.

Παράλληλα τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης αξιοποιώντας πλέον τις ψηφιακές τεχνολογίες και ηλεκτρονικές πλατφόρμες θα μπορούν εύκολα και άμεσα να πληροφορούνται για την εξέλιξη των τιμών στις πολύπλοκες εφοδιαστικές αλυσίδες των τροφίμων, να συγκρίνουν καθημερινά τις τιμές επωνύμων προϊόντων σε διαφορετικές τοποθεσίες/χώρες κατανάλωσης, και να πληροφορούνται για τις απότομες διεθνείς διακυμάνσεις τιμών των πρώτων υλών. Αυτή η στοχευμένη και καθημερινή πληροφόρηση θα τους δώσει τη δυνατότητα για ουσιαστική γνώση των εξελίξεων των τιμών ανά κατηγορία (ή ακόμη και σε επίπεδο προϊόντος και SKU) και άμεσες εξειδικευμένες παρεμβάσεις της πολιτείας εφόσον διαπιστωθεί αισχροκέρδεια και κερδοσκοπικά παιχνίδια.

Οι καταναλωτές έχουν πλέον μεγάλη δύναμη αξιοποιώντας τις ψηφιακές εφαρμογές και υπηρεσίες για σύγκριση τιμών και βελτιστοποίηση της επιλογής των πιο αποτελεσματικών σημείων και καναλιών αγοράς. Για παράδειγμα οι καταναλωτές εξοικονομούν κατά μέσο όρο 10-15% μέσω των προσφορών και προωθητικών ενεργειών που οργανώνουν συνδυαστικά οι προμηθευτές με τους λιανέμπορους. Τέλος πρόσφατη μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος, με πανευρωπαϊκά στοιχεία, συσχετίζει κάποιες καταναλωτικές συνήθειες (πχ επιλογή προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, αγορά μικρότερων συσκευασιών κλπ) με τη διαμόρφωση των τελικών τιμών προϊόντων.

“

Το 75% των καταναλωτών αγοράζουν προϊόντα με κύριο κριτήριο επιλογής το κόστος, ενώ αυτό το ποσοστό ήταν μόλις στο 43% πριν τρία χρόνια.

Πληθωρισμός της απληστίας, ακρίβεια και καταναλωτική συμπεριφορά

Του Γεώργιου Μπάλτα

*Καθηγητή του Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών,
Διευθυντή Μεταπτυχιακών Σπουδών*

Ο πληθωρισμός συνεχίζει να συσσωρεύει ανατιμήσεις σε προϊόντα και υπηρεσίες ευρείας κατανάλωσης. Η πίεση στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς αυξάνεται κάνοντας την ακρίβεια το μεγάλο πρόβλημα της καθημερινότητας.

Ένα καίριο ερώτημα, που απασχολεί πλέον διεθνώς την κοινή γνώμη, είναι κατά πόσον οι συνεχιζόμενες ανατιμήσεις δεν οφείλονται αποκλειστικά στην άνοδο του κόστους, αλλά προκαλούνται επίσης από την επιδίωξη υψηλότερου κέρδους. Το φαινόμενο αυτό έχει ονομαστεί «greedflation» (πληθωρισμός της απληστίας) και συμβαίνει όταν εταιρείες τροφοδοτούν τον πληθωρισμό με ανατιμήσεις που υπερβαίνουν την αύξηση του κόστους, την οποία χρησιμοποιούν ως πρόφαση.

Η διεθνής αρθρογραφία συνδέει τον πληθωρισμό της απληστίας με τις ανατιμήσεις πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και πολυεθνικών εταιρειών, οι οποίες διαθέτουν ολιγοπωλιακή ισχύ για να εμποδίζουν τις ανατιμήσεις αυτές στις αγορές και ταυτόχρονα εμφανίζουν μεγαλύτερα κέρδη. Πώς όμως συνδέεται η εμφάνιση του πληθωρισμού της απληστίας με τη συγκέντρωση των αγορών σε ολιγοπώλια;

Η εκμετάλλευση του πληθωρισμού για μεγαλύτερα κέρδη και η δυσανάλογη άνοδος των τιμών

είναι συχνά ενδείξεις ανεπαρκούς λειτουργίας του ανταγωνισμού. Το ολιγοπώλιο διογκώνει το φαινόμενο του «greedflation» με συμψυχή χαρακτηριστικά του, όπως ο περιορισμένος ανταγωνισμός, τα εμπόδια εισόδου, η ακαμψία τιμών και η «στρατηγική» συμπεριφορά που εκδηλώνεται από τα μέλη του με σκοπό τη διατήρηση υψηλότερων τιμών και κερδών.

Οι αδιάκοπες εξαγορές και συγχωνεύσεις αυξάνουν την κλαδική συγκέντρωση και τεράστιοι πολυεθνικοί όμιλοι με παγκόσμιες μάρκες κυριαρχούν. Από πολλές πλευρές, η συγκέντρωση ενός κλάδου σε πολύ λίγες επιχειρήσεις δεν είναι μία ευνοϊκή εξέλιξη για τους καταναλωτές. Οι πολύ λίγες μεγάλες εταιρείες που συγκροτούν ένα ολιγοπώλιο είναι πιθανότερο να θέτουν υψηλότερες τιμές, να εμποδίζουν μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους και να πληρώνουν χαμηλότερους μισθούς. Επιπλέον, οι καταναλωτές έχουν λιγότερες εναλλακτικές επιλογές.

Εντούτοις, μεγαλύτερες εταιρείες που λειτουργούν με οικονομίες κλίμακος και οικονομίες φάσματος είναι τεχνοοικονομικά σε θέση να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές στον καταναλωτή. Μερικές φορές η φύση του κλάδου είναι τέτοια που είναι αδύνατον να μοιραστεί σε πολλές εταιρείες με βιώσιμο τρόπο.

Συνοψίζοντας κάπως απλουστευτικά, το ζήτημα για την ευημερία των καταναλωτών είναι εάν η τεχνοοικονομικά αποτελεσματικότερη λειτουργία των μεγαλύτερων εταιρειών αντισταθμίζει την αναπόφευκτη μείωση του ανταγωνισμού σε μία αγορά με λιγότερους παίκτες.

Στην ελληνική αγορά πάντως διαδοχικές έρευνες έχουν ήδη αναδείξει τις επιπτώσεις της ακρίβειας στη συμπεριφορά των καταναλωτών. Η πλειονότητα των καταναλωτών έχει αλλάξει συμπεριφορά και προσπαθεί να προσαρμοστεί σε ένα οικονομικό περιβάλλον με κύριο χαρακτηριστικό του το πολύ υψηλότερο κόστος διαβίωσης. Οι αλλαγές αυτές περιλαμβάνουν:

α) Την περαιτέρω αναβάθμιση της τιμής ως αγοραστικού κριτηρίου στις αποφάσεις των καταναλωτών.

β) Την αναζήτηση προσφορών που οδηγούν σε δραστική μείωση της δαπάνης.

γ) Την στροφή σε σταθερά φθηνότερες επιλογές, όπως για παράδειγμα τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και όσα εντάσσονται στο καλάθι του νοικοκυριού και συναφή μέτρα.

δ) Την μείωση της πραγματικής κατανάλωσης σε όρους όγκου πωλήσεων που αντισταθμίζει την επίδραση των υψηλότερων τιμών στην αξία πωλήσεων. Σημειώνεται παρενθετικά ότι σημασία έχει η ποσότητα και όχι ο τζίρος σε τρέχουσες πληθωριστικές τιμές που σκεπάζει την υποκείμενη πραγματικότητα.

ε) Τον περιορισμό της δαπάνης σε μη απαραίτητα προϊόντα και υπηρεσίες, ώστε να καλυφθούν οι απολύτως ανελαστικές ανάγκες για στέγαση, ενέργεια και βασικά αγαθά και

στ) Αρνητική στάση και γνώμη για εταιρείες και μάρκες στις οποίες καταλογίζουν αδιαφορία, υποκρισία ή αισχροκέρδεια.

“

Η πλειονότητα των καταναλωτών έχει αλλάξει συμπεριφορά και προσπαθεί να προσαρμοστεί σε ένα οικονομικό περιβάλλον με κύριο χαρακτηριστικό του το πολύ υψηλότερο κόστος διαβίωσης.

Καταναλωτές και πληθωρισμός το 2024

Του Λευτέρη Κιοσέ

Γενικού Διευθυντή Ινστιτούτου Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ)

Το 2023 χαρακτηρίστηκε από τις πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες είχαν μεγαλύτερη ένταση και διάρκεια του αναμενόμενου. Επιχειρήσεις και καταναλωτές κλήθηκαν να προσαρμοστούν σε αυτή τη νέα κατάσταση, με το βασικό χαρακτηριστικό να είναι ότι καλούνται πλέον να λειτουργήσουν με μειωμένο διαθέσιμο εισόδημα, παρά τις αριθμητικές αυξήσεις των εισοδημάτων και μάλιστα σε συνέχεια μίας δεκαετίας πολλαπλών κρίσεων.

Αν και το οικονομικό περιβάλλον αναμένεται να αλλάξει ουσιαστικά το 2024, με τον πληθωρισμό να μειώνεται σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα, αυτό που δεν αναμένεται να αλλάξει είναι η οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και σίγουρα όχι οι προσδοκίες και η ψυχολογία του καταναλωτικού κοινού, οι οποίες συνεχίζουν να καταγράφονται αρνητικές. Παράλληλα οι επιχειρήσεις καλούνται να λειτουργήσουν σε ένα περιβάλλον υψηλής θεσμικής ρύθμισης και κρατικού παρεμβατισμού, με κλειδωμένα περιθώρια κέρδους, αλλά και άλλα μέτρα υψηλού κόστους. Με δεδομένο ότι όπως φαίνεται στις έρευνες του ΙΕΛΚΑ, το κόστος των προϊόντων τροφίμων είναι η βασικότερη ανησυχία των καταναλωτών πλέον και με μεγάλη διαφορά από την επόμενη (κόστος ενέργειας, θέρμανσης), δεν αναμένεται να αλλάξει το 2024, ούτε και η στάση των καταναλωτών, ούτε και η στάση της πολιτείας.

Από το Φθινόπωρο 2022 και μετά καταγράφονται, εξαιτίας του πληθωρισμού, συγκεκριμένες αλλαγές στην καταναλωτική συμπεριφορά. Αγοραστικές τάσεις εξοικονόμησης και πολύ έντονης κινητικότητας των καταναλωτών – τόσο ανάμεσα

σε προϊόντα, όσο και ανάμεσα σε καταστήματα – σκιαγραφούν ένα περιβάλλον έντονου ανταγωνισμού.

Είναι πολύ εύκολο να αγνοήσουμε το πόσο έντονη και απότομη ήταν επίδραση του πληθωρισμού και η στρόφη του αγοραστικού κοινού στην εξοικονόμηση χρημάτων, κάτι που αποτυπώνεται στα στοιχεία και των ερευνών του ΙΕΛΚΑ. Σε σχέση με τα κριτήρια με τα οποία οι καταναλωτές αγοράζουν τρόφιμα, συνολικά από τον Ιούλιο 2022 και μετά, η χρηματική δαπάνη αποτελεί με μεγάλη διαφορά το βασικό κριτήριο. Αντίθετα, τα προηγούμενα χρόνια το ποσοστό του αγοραστικού κοινού που αγόραζε με βασικό κριτήριο τα χρήματα κινούνταν περί το 30% και σε ίδια επίπεδα με τα ποιοτικά κριτήρια. Η αναλογία χρημάτων-ποιότητας είχε φτάσει ακόμα και στο 80%-20% πριν από λίγους μήνες. Παρόλα αυτά είναι σαφές ότι τους τελευταίους μήνες υπάρχει μία διόρθωση με την ψαλίδα να κλείνει σημαντικά ανάμεσα στα δύο κριτήρια της ποιότητας και των χρημάτων, κάτι που δημιουργεί ελπίδες για μία ομαλοποίηση της κατάστασης.

Από την πλευρά τους οι επιχειρήσεις καλούνται, με πολύ περιορισμένο οικονομικό χώρο (λόγω και των νομοθετικών μέτρων της πολιτείας), να ανταγωνιστούν τόσο στο πεδίο της τιμής (αυτό που πληρώνει ο πελάτης), όσο και στο πεδίο της αξίας (αυτό που παρέχουν οι ίδιοι). Οι προκλήσεις είναι σημαντικές και έντονες, τόσο για τις επιχειρήσεις του λιανεμπορίου, όσο και για τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας. Καλούνται να ανταποκριθούν σε βραχυπρόθεσμες ανάγκες των καταναλωτών, έχοντας όμως απαραίτητα και ένα μακροχρόνιο πλάνο προ-

“

Το κόστος των προϊόντων τροφίμων είναι η βασικότερη ανησυχία των καταναλωτών πλέον και με μεγάλη διαφορά από την επόμενη (κόστος ενέργειας, θέρμανσης). Το 2024 δεν αναμένεται να αλλάξει, ούτε η στάση των καταναλωτών, ούτε και η στάση της πολιτείας.

σαρμογής σε ένα παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον που αλλάζει πολύ γρήγορα. Κάθε τέτοια κρίση βέβαια, εκτός από απειλή είναι και ευκαιρία. Οι επιχειρήσεις σε αυτό το έντονο περιβάλλον ανταγωνισμού, αστάθειας και χαμηλής πιστότητας έχουν την ευκαιρία, αν ανταποκριθούν στις ανάγκες των καταναλωτών να βγουν μακροχρόνια κερδισμένες. Αλλά για να γίνει αυτό χρειάζεται σωστή ανάγνωση των δεδομένων της αγοράς, φυσικά κεφάλαια, αλλά και ηγεσία, για να ληφθούν αποφάσεις.

Συνοψίζοντας, είναι δεδομένο ότι ο καταναλωτής στην αυγή του 2024 είναι πολύ διαφορετικός από τον καταναλωτή την ίδια εποχή το 2022-23. Το ζητούμενο για τα στελέχη του κλάδου σήμερα είναι να βρουν μία λεπτή ισορροπία, ανάμεσα στην ανταπόκριση στις ανάγκες του καταναλωτή, την ικανοποίηση των μέτρων της πολιτείας και τη διατήρηση ανάπτυξης οικονομικής και λειτουργικής σε ένα περιβάλλον που αν και αλλάζει, όλα καλύπτονται από το φως των ανατιμήσεων.

Αντιμετώπιση της ακρίβειας με προσήλωση στις αρχές της οικονομίας της αγοράς και μεταρρυθμίσεις

Του Μιχάλη Μητσόπουλου

Διευθυντή Τομέα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών ΣΕΒ

Τόσο η παγκόσμια όσο και η ελληνική οικονομία βρίσκονται αντιμέτωπες εδώ και χρόνια με πρωτόγνωρες προκλήσεις. Μέσα σε ένα περιβάλλον, στο οποίο γεωπολιτικές εξελίξεις, δημογραφικές τάσεις, φαινόμενα όπως η πανδημία και, κυρίως, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ανατρέπουν πραγματικότητες που οι προηγούμενες γενεές θεωρούσαν ως δεδομένες, κοινωνία, πολιτική και αγορά καλούνται να αναζητήσουν νέες ισορροπίες και να διατυπώσουν απαντήσεις σε δύσκολα ερωτήματα.

Σε αυτή την πρωτόγνωρη συγκυρία, οι χώρες που διεθνώς πρωτοπορούν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και την ενσωμάτωσή τους σε τελικά προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά και στις διαδικασίες παραγωγής, έχουν ένα κρίσιμο προβάδισμα στην αξιοποίηση των ευκαιριών που δημιουργούνται και την αντιμετώπιση των προκλήσεων που ορθώνονται μπροστά μας. Η χώρα μας έχει πραγματοποιήσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια στην προώθηση μεταρρυθμίσεων και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επιτρέπει αυτού του είδους την πρωτοπορία, όπως αναγνωρίζουν πολλές διεθνείς εκθέσεις. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές αφορούν κρίσιμα πεδία όπως, η αδειοδότηση παραγωγικών δραστηριοτήτων και επενδύσεων, η χωροταξία, οι υποδομές που είναι κρίσιμες για την αποτελεσματικότητα της εφοδιαστικής αλυσίδας αλλά και πτυχές του κράτους δικαίου, όπως ενδεικτικά είναι η μείωση της αναίτιας γραφειοκρατίας και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης.

Η συνέχιση της μεταρρυθμιστικής προσπάθει-

ας στα πεδία αυτά έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς όχι μόνο θα διασφαλίσει τη θέση μας στην ομάδα των πρωτοπόρων κρατών, αλλά επίσης διότι θα συμβάλλει στη σταθερή μείωση των αναποτελεσματικοτήτων που ακόμα αυξάνουν σημαντικά το κόστος παραγωγής και παροχής υπηρεσιών στην Ελλάδα. Το κόστος αυτό εισάγει μια σημαντική σφήνα χαμένης αξίας ανάμεσα στην τιμή που πληρώνει ο καταναλωτής, τους μισθούς που είναι συμβατοί με τη μη μισθολογική ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας και τα καθαρά έσοδα της κάθε επιχείρησης.

Πέρα από τη σταθερή προσήλωση στη μεταρρυθμιστική προσπάθεια, υπάρχει φυσικά και η ανάγκη αντιμετώπισης των έκτακτων προκλήσεων. Σε ότι αφορά αυτές και, όπως ισχύει σε κάθε περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας, τελικά ο καλύτερος οδηγός είναι η προσήλωση σε βασικές αρχές που στο πέρασμα του χρόνου έχουν αποδείξει την αξία τους. Έτσι, και στην παρούσα συγκυρία δεν πρέπει να λησμονούμε ότι:

- Η αποτελεσματική και ανταγωνιστική λειτουργία της αγοράς τελικά είναι κρίσιμη προϋπόθεση για να διασφαλιστεί η μακροχρόνια πρόοδος σε ότι αφορά τη διασφάλιση επάρκειας, ποιότητας και ανταγωνιστικής τιμής των αγαθών και υπηρεσιών που ζητάνε οι καταναλωτές.

- Για να λειτουργήσει η οικονομία της αγοράς πρέπει να στηρίζουμε τους θεσμούς που αποτελούν το θεμέλιο της. Μόνο όταν υπάρχει αυτή η στήριξη η κοινωνία θα εμπιστευτεί τους θεσμούς αυτούς και η εμπιστοσύνη αυτή δύσκολα κερδίζεται και εύκολα χάνεται.

- Από την πλευρά της πολιτείας, η προσήλωση στις αρχές του κράτους δικάιου σε ένα πλαίσιο οικονομίας της αγοράς και σεβασμού της δέουσας διαδικασίας, σε όλες τις συγκυρίες, είναι το κύριο εργαλείο οικοδόμησης και προάσπισης αυτής της εμπιστοσύνης. Σε περιόδους κρίσης πρόσκαιρες αποκλίσεις μπορεί να γίνουν χωρίς να καθεί αυτή η εμπιστοσύνη, εφόσον φυσικά είναι αναλογικές και οι λόγοι για τους οποίους υιοθετούνται είναι εύκολα κατανοητοί.

- Από την πλευρά της αγοράς, η υπεύθυνη επιχειρηματικότητα οφείλει να απομονώνει όσους παρασύρονται από τις σειρήνες ενός πρόσκαιρου κέρδους. Άλλωστε, η ιστορία έχει δείξει ότι η αναζήτηση του πρόσκαιρου κέρδους υπονομεύει τα θεμέλια της σχέσης των επιχειρήσεων με τους πελάτες τους και την κοινωνία, μιας σχέσης που αποτελεί το πιο πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο της κάθε επιχείρησης.

- Η οικονομία της αγοράς προσφέρει την ελευθερία της επιλογής στον καταναλωτή, που με κάθε απόφαση αγοράς ψηφίζει. Η ελευθερία αυτή όμως σημαίνει και ευθύνη, καθώς η ψήφος έχει δύναμη.

Ένα ενδεικτικό παράδειγμα είναι το γεγονός ότι η προσφορά ανταποκρίνεται στις επιλογές

του καταναλωτή και αυτό συμβαίνει όχι μόνο σε σχέση με την τιμή αλλά και άλλους κρίσιμους παράγοντες, όπως η ποιότητα, η διαθεσιμότητα και το marketing. Η οικονομία της αγοράς, η εύρυθμη λειτουργία του ανταγωνισμού και η ενημέρωση έχουν, τελικά, τόσο μεγάλη σημασία, ακριβώς επειδή η δύναμη που έχει η ψήφος του καταναλωτή είναι ευθέως ανάλογη της ελευθερίας με την οποία επιλέγει.

Η ολοκλήρωση των κρίσιμων μεταρρυθμίσεων μαζί με την προσήλωση στις προαναφερόμενες αρχές αποτελούν συνεπώς το καλύτερο εκέγγυο για να πετύχουμε ταυτόχρονα χαμηλότερες τιμές, αυξημένη κερδοφορία των επιχειρήσεων ώστε να αποκτήσουν οικονομικές επιδόσεις εφάμιλλες των ευρωπαϊών ανταγωνιστών τους και, κυρίως, την πραγματική σύγκλιση της ευημερίας των Ελλήνων προς τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους παρά τις προκλήσεις που ορθώνει η κλιματική αλλαγή. Για αυτό το λόγο ο ΣΕΒ σταθερά και συστηματικά αναδεικνύει την ανάγκη συνέχισης του μεταρρυθμιστικού έργου, όπως, ενδεικτικά, μέσω της ετήσιας έρευνας Business Pulse, ενώ εκπονεί και υποβάλλει τεκμηριωμένες προτάσεις στις σχετικές διαβουλεύσεις.

“

Για να λειτουργήσει η οικονομία της αγοράς πρέπει να στηρίζουμε τους θεσμούς που αποτελούν το θεμέλιο της.

Επίμονες πληθωριστικές πιέσεις και νέοι κίνδυνοι για το 2024

Του Αντώνη Ζαίρον

Αναπληρωτή Αντιπροέδρου ΣΕΛΠΕ, Καθηγητή Διοίκησης Επιχειρήσεων, premium member του World Economic Forum Πανεπιστημίου και μέλους της Ένωσης Αμερικάνων Οικονομολόγων (AEA)

Η κατάσταση με την ακρίβεια στη χώρα μας θα συνεχισθεί και μέσα στο 2024 παρόλο ότι ο πληθωρισμός με βάση και τις επικαιροποιημένες προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος θα βαίνει μειούμενος αλλά, βεβαίως, πάνω από το όριο που θέτει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ο προϋπολογισμός του 2024 μιλάει για πληθωρισμό 2,6% και 2,2% το 2025.

Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με μια εξαιρετικά επίμονη μορφή πληθωρισμού που θα επηρεασθεί άμεσα από τυχόν πιθανές νέες διαταραχές στις τιμές ενέργειας ή τροφίμων εξαιτίας των δύο έν εξελίξει πολέμους σε Ανατολική Ευρώπη και Μέση Ανατολή καθώς και με τους αντάρτες Χούθι που συνιστούν αιτία πολλαπλών προβλημάτων στην Ερυθρά Θάλασσα και κατά συνέπεια στη λειτουργία και ομαλή τροφοδοσία της εφοδιαστικής αλυσίδας. Αλλά και ο δομικός πληθωρισμός (εκτός τιμών ενέργειας, τροφίμων, αλκοόλ και καπνού) αναμένεται να αποκλιμακωθεί τη χρονιά αυτή στο 3,2%.

Η πολιτική της κυβέρνησης για σταθμισμένο μικτό περιθώριο κέρδους στην αγορά σε βασικά ανελαστικά είδη διατροφής ως μέτρο ελέγχου των ανατιμήσεων θα οδηγήσει σε συγκράτηση των τιμών αλλά προφανώς δεν επιλύεται το πρόβλημα για δύο βασικούς λόγους: πρώτον, γιατί μεγάλο μέρος των διακινούμενων στην ελληνική αγορά προϊόντων είναι εισαγόμενα, πράγμα που σημαίνει ότι εκτίθενται στις διεθνείς διακυμάνσεις των τιμών και δεύτερον, γιατί η ζήτηση βασικών ειδών συνεχίζει να παραμένει αμείωτη με συνέπεια να μην επηρεάζονται οι τιμές των προσφερόμενων στην αγορά προϊόντων.

Από την άλλη, αξίζει να σημειωθεί ότι η ισορροποίηση της ελληνικής οικονομίας είναι εμφανής με την ιδιωτική κατανάλωση (ένας από τους 3 βα-

σικούς πυλώνες του ΑΕΠ μαζί με τις επενδύσεις και τις εξαγωγές) να έχει τα πρωτεία ενισχυόμενη τόσο από την αυξημένη ζήτηση όσο και από τις πολιτικές ενίσχυσης των εισοδημάτων.

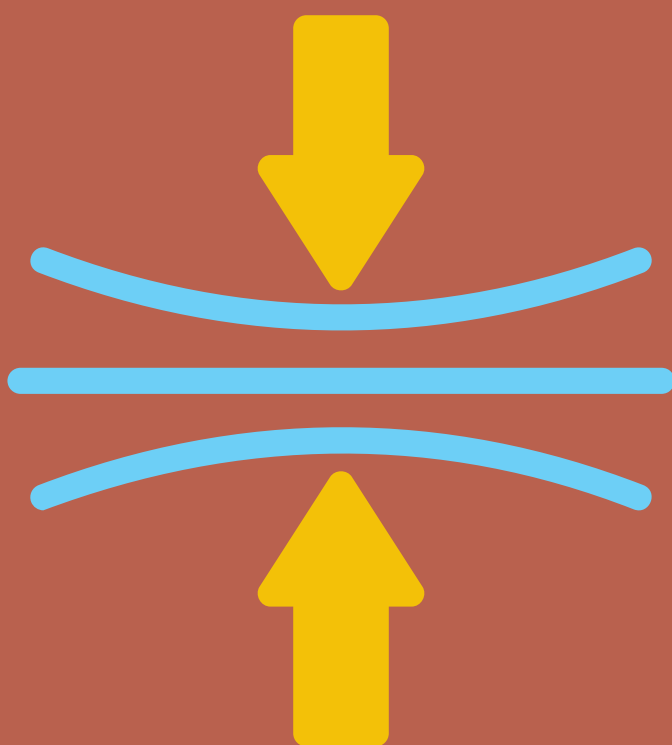
Αν βεβαίως ο πληθωρισμός συνεχίσει να επιμένει τότε οι αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη θα αρχίσουν να γίνονται ορατές αφού θα έχουμε πιθανή μείωση της κατανάλωσης και συρρίκνωση της επενδυτικής δραστηριότητας.

Και εδώ ο ρόλος του Ταμείου Ανάκαμψης κρίνεται ιδιαίτερα κρίσιμος καθώς μέσω της εκταμίευσης πόρων είναι δυνατόν να στηριχθούν σημαντικά οι επενδύσεις και οι εξαγωγές με αυξήσεις αντίστοιχα για το 2024 στο 5,2% και 0,9%. Σύμφωνα πάντως και με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat ο πληθωρισμός στην Ελλάδα για τον Ιανουάριο του 2024 μειώθηκε στο 3,2% (στην Ευρώπη στο 2,8%) καθώς μειώθηκαν μεν οι τιμές της ενέργειας κατά 6,4% σε ετήσια βάση αλλά οι αυξήσεις τιμών τροφίμων, αλκοόλ και καπνικών κινήθηκαν ανοδικά στο 7,1%.

Αν θελήσουμε τώρα να σταθμίσουμε τους κινδύνους των πληθωριστικών πιέσεων για το 2024 όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο ΟΟΣΑ στην τελευταία έκθεσή του (Interim Economic Outlook) αυτοί εστιάζονται: πρώτον, στην εξέλιξη του φαινομένου Ελ Νίνιο που ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2023 και είναι σίγουρο ότι θα επηρεάσει αρνητικά την παραγωγή τροφίμων δεύτερον, σε πιθανές νέες πιέσεις στις τιμές καλαμποκιού, σιτηρών, ελαίων και λιπασμάτων, λόγω Ουκρανίας, και τρίτον, από την εξέλιξη στις τιμές πετρελαίου που αυξήθηκαν πάνω από 25% λόγω ανακοίνωσης από τον ΟΠΕΚ, από τα μέσα του 2023, της μειωμένης παραγωγής (παρά τη σημαντική αποκλιμάκωση τιμών πετρελαίου, φυσικού αερίου και άνθρακα από τα υψηλά επίπεδα του 2022).

“

Αν ο πληθωρισμός συνεχίσει να επιμένει τότε οι αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη θα αρχίσουν να γίνονται ορατές.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Μάρτιος 2024, ετήσιος πληθωρισμός 3,2%

Από τη σύγκριση του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) του μηνός Μαρτίου 2024 με τον αντίστοιχο Δείκτη του Μαρτίου 2023 προέκυψε αύξηση 3,2% έναντι αύξησης 4,6% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του έτους 2023 με το 2022.

Ο Γενικός ΔΤΚ κατά τον μήνα Μάρτιο 2024, σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο 2024 παρουσίασε αύξηση 1,5%, έναντι αύξησης 1,2% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του προηγούμενου έτους.

Ο μέσος ΔΤΚ του δωδεκαμήνου Απριλίου 2023 - Μαρτίου 2024, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο Δείκτη του δωδεκαμήνου Απριλίου 2022 - Μαρτίου 2023, παρουσίασε αύξηση 2,8%, έναντι αύξησης 9,2% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του δωδεκαμήνου Απριλίου 2022 - Μαρτίου 2023 με το δωδεκάμηνο Απριλίου 2021 - Μαρτίου 2022.

Η αύξηση του Γενικού ΔΤΚ κατά 3,2% τον μήνα Μάρτιο 2024, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο Δείκτη του Μαρτίου 2023, προήλθε κυρίως από τις μεταβολές στις ακόλουθες ομάδες αγαθών και υπηρεσιών:

1. Από τις αυξήσεις των δεικτών κατά:

- 5,3% στην ομάδα Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: ψωμί και δημητριακά, κρέατα (γενικά), ψάρια (γενικά), ελαιόλαδο, φρούτα (γενικά), λαχανικά (γενικά), ζάχαρη-σοκολάτες-γλυκά-παγωτά, λοιπά τρόφιμα, μεταλλικό νερό-αναψυκτικά-χυμούς φρούτων. Μέρος της αύξησης αυτής αντισταθμίστηκε από τη μείωση κυρίως των τιμών στα γαλακτοκομικά και αυγά.

- 1,8% στην ομάδα Αλκοολούχα ποτά και καπνός, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών στα αλκοολούχα ποτά (μη σερβιριζόμενα).

- 5,8% στην ομάδα Ένδυση και υπόδηση, λόγω αύξησης των τιμών στα είδη ένδυσης και υπόδησης.

- 0,6% στην ομάδα Στέγαση, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: ενοίκια κατοικιών, επισκευή

και συντήρηση κατοικίας, πετρέλαιο θέρμανσης, στερεά καύσιμα. Μέρος της αύξησης αυτής αντισταθμίστηκε από τη μείωση κυρίως των τιμών σε: ηλεκτρισμό, φυσικό αέριο.

- 4,4% στην ομάδα Υγεία, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: φαρμακευτικά προϊόντα, ιατρικές-οδοντιατρικές και παραϊατρικές υπηρεσίες, νοσοκομειακή περίθαλψη.

- 2,0% στην ομάδα Μεταφορές, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: καινούργια αυτοκίνητα, μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, ανταλλακτικά και αξεσουάρ αυτοκινήτου, καύσιμα και λιπαντικά, συντήρηση και επισκευή εξοπλισμού προσωπικής μεταφοράς, εισιτήρια μεταφοράς επιβατών με αεροπλάνο.

- 3,3% στην ομάδα Αναψυχή-Πολιτιστικές δραστηριότητες, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: εξοπλισμό επεξεργασίας πληροφοριών, μικρά είδη αναψυχής-άνθη-κατοικίδια ζώα, δραστηριότητες αθλητικές και ελεύθερου χρόνου, κινηματογράφους-θέατρα, πακέτο διακοπών.

- 3,5% στην ομάδα Εκπαίδευση, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: δίδακτρα προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δίδακτρα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δίδακτρα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- 6,4% στην ομάδα Ξενοδοχεία-Καφέ-Εστιατόρια, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: εστιατόρια-ζαχαροπλαστεία-καφενεία-κυλικεία, ξενοδοχεία-μοτέλ-πανδοχεία.

- 1,3% στην ομάδα Άλλα αγαθά και υπηρεσίες, λόγω αύξησης κυρίως των τιμών σε: κομμωτήρια και καταστήματα προσωπικής φροντίδας, άλλα προσωπικά είδη, ασφάλιστρα υγείας, ασφάλιστρα οχημάτων. Μέρος της αύξησης αυτής αντισταθμίστηκε από τη μείωση κυρίως των τιμών στα άλλα είδη ατομικής φροντίδας.

2. Από τις μειώσεις των δεικτών κατά:

- 1,8% στην ομάδα Επικοινωνίες, λόγω μείωσης κυρίως των τιμών στις τηλεφωνικές υπηρεσίες.

Κυριότερες μεταβολές τιμών από τη σύγκριση δεικτών
Μαρτίου 2024 με Μάρτιο 2023 και επιπτώσεις τους στον Γενικό ΔΤΚ

Αγαθά και υπηρεσίες	Μεταβολή (%)	Επίπτωση
Ψωμί και δημητριακά	1,0	0,03
Κρέατα (γενικά)	3,0	0,14
Ψάρια (γενικά)	5,7	0,09
Ελαιόλαδο	67,2	0,53
Φρούτα (γενικά)	12,7	0,20
Λαχανικά (γενικά)	4,1	0,12
Ζάχαρη-σοκολάτες-γλυκά-παγωτά	4,7	0,05
Λοιπά τρόφιμα	4,4	0,02
Μεταλλικό νερό-αναψυκτικά-χυμοί φρούτων	11,4	0,07
Γαλακτοκομικά και αυγά	-1,2	-0,04
Αλκοολούχα ποτά (μη σερβιριζόμενα)	3,9	0,07
Ενδυση και υπόδηση	5,8	0,28
Ενοίκια κατοικιών	4,0	0,14
Επισκευή και συντήρηση κατοικίας	3,1	0,02
Πετρέλαιο θέρμανσης	12,4	0,21
Στερεά καύσιμα	6,9	0,06
Ηλεκτρισμός	-4,6	-0,15
Φυσικό αέριο	-39,1	-0,19
Είδη άμεσης κατανάλωσης νοικοκυριού	-2,1	-0,04
Οικιακές υπηρεσίες	2,3	0,02
Φαρμακευτικά προϊόντα	5,5	0,14
Ιατρικές-οδοντιατρικές και παραϊατρικές υπηρεσίες	5,7	0,11
Νοσοκομειακή περίθαλψη	3,6	0,09
Αυτοκίνητα καινούργια	1,1	0,02
Αυτοκίνητα μεταχειρισμένα	0,7	0,01
Ανταλλακτικά και αξεσουάρ αυτοκινήτου	3,8	0,01
Καύσιμα και λιπαντικά	0,6	0,04
Συντήρηση και επισκευή εξοπλισμού προσωπικής μεταφοράς	2,8	0,02
Μεταφορά επιβατών με αεροπλάνο	7,6	0,15
Τηλεφωνικές υπηρεσίες	-2,0	-0,08
Εξοπλισμός επεξεργασίας πληροφοριών	5,1	0,02
Μικρά είδη αναψυχής-άνθη-κατοικίδια ζώα	6,1	0,05
Δραστηριότητες αθλητικές και ελεύθερου χρόνου	4,6	0,01
Κινηματογράφοι-θέατρα	6,3	0,01
Πακέτο διακοπών	8,6	0,02
Προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	4,0	0,04
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	3,6	0,07
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	2,8	0,01
Εστιατόρια-ζαχαροπλαστεία-καφενεία-κυλικεία	6,5	0,70
Ξενοδοχεία-μotel-πανδοχεία	4,7	0,02
Κομμωτήρια και καταστήματα προσωπικής φροντίδας	4,2	0,05
Άλλα προσωπικά είδη	2,8	0,01
Ασφάλιστρα υγείας	14,0	0,08
Ασφάλιστρα οχημάτων	2,1	0,03
Άλλα είδη ατομικής φροντίδας	-2,5	-0,08

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

4ο Τρίμηνο 2023/4ο Τρίμηνο 2022: +1,2%

ΕΤΗΣΙΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Έτος 2023: +2,0%

Με βάση τα διαθέσιμα εποχικά διορθωμένα στοιχεία, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε όρους όγκου, κατά το 4ο τρίμηνο 2023 παρουσίασε αύξηση κατά 0,2%, σε σχέση με το 3ο τρίμηνο 2023, ενώ σε σύγκριση με το 4ο τρίμηνο 2022 παρουσίασε αύξηση κατά 1,2%.

Με βάση τα μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε όρους όγκου, κατά το 4ο τρίμηνο 2023 παρουσίασε αύξηση κατά 1,1% σε σχέση με το 4ο τρίμηνο 2022.

Οι μεταβολές των κυριότερων μακροοικονομικών μεγεθών σε όρους όγκου με εποχική διόρθωση έχουν ως εξής:

1. Τριμηνιαίες μεταβολές

- Η συνολική τελική καταναλωτική δαπάνη αυξήθηκε κατά 1,2% σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2023.

- Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν κατά 2,6% σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2023.

- Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν αύξηση κατά 0,4% σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2023. Οι εξαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 0,5%, ενώ οι εξαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 0,8%.

- Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν αύξηση κατά 1,9% σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2023. Οι εισαγωγές αγαθών αυξή-

θηκαν κατά 1,2%, ενώ οι εισαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 4,4%.

2. Ετήσιες μεταβολές

- Η συνολική τελική καταναλωτική δαπάνη παρουσίασε αύξηση κατά 1,8% σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2022.

- Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν κατά 5,7% σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2022.

- Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν αύξηση κατά 2,1% σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2022. Οι εξαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 1,6%, ενώ οι εξαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 4,7%.

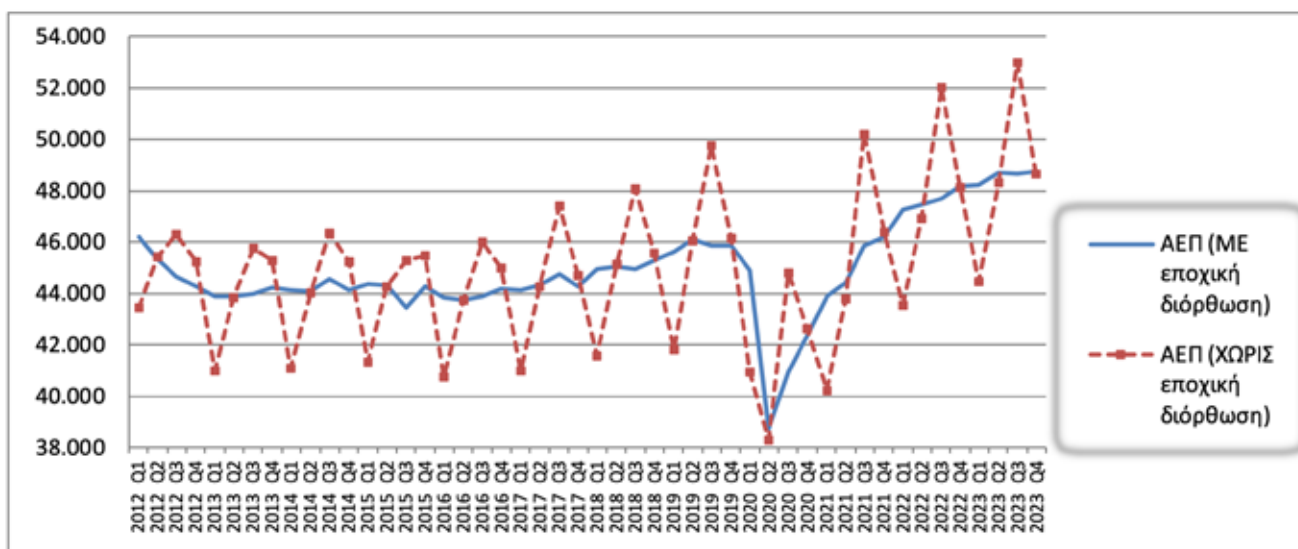
- Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν αύξηση κατά 0,03% σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2022. Οι εισαγωγές αγαθών αυξήθηκαν κατά 1,6% και οι εισαγωγές υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 4,0%.

Η πρώτη εκτίμηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) για το έτος 2023 σε σε όρους όγκου ανήλθε σε 194,5 δισ. ευρώ έναντι 190,7 δισ. ευρώ το 2022 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2,0%. Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές το 2023 ανήλθε σε 220,3 δισ. ευρώ έναντι 206,6 δισ. ευρώ το 2022 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 6,6%.

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε όρους όγκου (Έτος Αναφοράς: 2015)
 ΜΕ και ΧΩΡΙΣ Εποχική Διόρθωση
 2012-2023

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ Ο.Ε.Ε.

1ο Περιφερειακό Τμήμα Θράκης

oee1pt@oe-e.gr

Μ. Βασιλείου 3 / 69132 Κομοτηνή

Τηλ. / Fax. 25310-23035

2ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Μακεδονίας

oee2pt@oe-e.gr

Μεραρχίας 14 / 62100 Σέρρες

Τηλ. / Fax. 23210-67970

Γραφείο Καβάλας: Βενιζέλου 34 / 64100 Καβάλα

Τηλ. 2510-232966

oeeam2@otenet.gr

3ο Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας

oee3pt@oe-e.gr

Αριστοτέλους 26 / 54623 Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310-275727-8 / Fax. 2310-275728

4ο Περιφερειακό Τμήμα Κεντροδυτικής Μακεδονίας

oee4pt@oe-e.gr

Μαλακούση 10 / 59131 Βέροια

Τηλ. / Fax. 23310-29111

5ο Περιφερειακό Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας

oee5pt@oe-e.gr

Κωστή Παλαμά 6 / 50132 Κοζάνη

Τηλ. / Fax. 24610-27783

6ο Περιφερειακό Τμήμα Ηπείρου

oee6pt@oe-e.gr

Ν. Ζέρβα 28-30 / 45332 Γιάννενα

Τηλ. / Fax. 26510-70400

7ο Περιφερειακό Τμήμα Θεσσαλίας

oee7pt@oe-e.gr

Παπαναστασίου 21/41222 Λάρισα

Τηλ. 2410-531422 Fax. 2410-533123

8ο Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής Στερεάς Ελλάδας

oee8pt@oe-e.gr

Πλατεία Ελευθερίας 3 (3ος όροφος) / 35131 Λαμία

Τηλ. & Fax. 22310-38882

9ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας

oee9pt@oe-e.gr

Ελ. Βενιζέλου και Φίλωνος 7 / 34100 Χαλκίδα

Τηλ. / Fax. 22210-80710

10ο Περιφερειακό Τμήμα Βορειοδυτικής Πελοποννήσου

oee10pt@oe-e.gr

Ζαΐμη 21 / 26223 Πάτρα

Τηλ. 2610-221645 Fax. 2610-273767

11ο Περιφερειακό Τμήμα Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου

oee11pt@oe-e.gr

Πλ. Κολοκοτρώνη 8 / 22100 Τρίπολη

Τηλ. / Fax. 2710-233582

12ο Περιφερειακό Τμήμα Δωδεκανήσου

oee12pt@oe-e.gr

Γ. Σεφέρη 80 Εμπορικό Κέντρο ΜΗΔΙΑ / 85100 Ρόδος

Τηλ. / Fax. 22410-66660

13ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικού Αιγαίου

oee13pt@oe-e.gr

Ελ. Βενιζέλου 6B / 81100 Μυτιλήνη

Τηλ. / Fax. 22510-25634

14ο Περιφερειακό Τμήμα Ανατολικής Κρήτης

oee14pt@oe-e.gr

Εθν. Αντιστάσεως 105 / 71306 Ηράκλειο

Τηλ. 2810-223997 / 332837 / 301935 Fax. 2810-224595

15ο Περιφερειακό Τμήμα Δυτικής Κρήτης

oee15pt@oe-e.gr

Μυλωνογιάννη 15A & Κριάρη, 2ος όροφος / 73135 Χανιά

Τηλ. / Fax. 28210-94505

16ο Περιφερειακό Τμήμα Ιονίων Νήσων

oee16pt@oe-e.gr

Εθνική Οδός Κέρκυρας- Παλαιοκαστρίτσας,

Αλυκές Ποταμού (1ος Όροφος), Κέρκυρα

Τηλ. / Fax. 26610-41148

Printeco

Ο συνεργάτης σας
στην επιτυχία!

Η Printeco είναι μια σύγχρονη εταιρεία που παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες επικοινωνίας.

Για κάθε σας ανάγκη έχουμε μια πρόταση δημιουργικά ποιοτική, οικονομικά συμφέρουσα, επικοινωνιακά αποτελεσματική.

Design

Έντυπο υλικό, καταχωρήσεις, αφίσες, συσκευασίες, ετικέτες.

Branding

Εταιρική ταυτότητα, λογότυπο, slogan, ονοματοδοσία, κειμενογραφία.

Printing

Εκτυπώσεις offset, ψηφιακές, ασφαλείας, καλλιτεχνικές, ειδικές κατασκευές.

Direct Marketing

Εμφακέλωση, τυποποίηση, διαχείριση δεδομένων, αποστολή.

T: 210 8075 620 • E: sales@printeco.gr • www.printeco.gr

ΦΡΟΝΤΙΔΑ.
ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ.
ΙΣΟΤΗΤΑ.

ΑΝ ΕΝΩΘΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΘΑ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΜΕ*

«Το Χαμόγελο του Παιδιού», έχοντας αναγνωριστεί διεθνώς, με όραμα: το Χαμόγελο κάθε παιδιού, υλοποιεί πανελλαδικά, 365 ημέρες το χρόνο, 24 ώρες την ημέρα, αποτελεσματικές και άμεσες δράσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση συγκεκριμένων φαινομένων που απειλούν τα παιδιά.

Μέχρι σήμερα «Το Χαμόγελο του Παιδιού» έχει στηρίξει περισσότερα από 1.200.000 παιδιά και τις οικογένειές τους. Παιδιά θύματα κάθε μορφής Βίας, Παιδιά θύματα Εξαφάνισης, Παιδιά με προβλήματα Υγείας, Παιδιά που βρίσκονται ή απειλούνται να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας, έχουν βρει λύση.

*Από το ημερολόγιο του Ανδρέα Γαννόπουλου, 9-11-1995

ΠΑΙΔΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΒΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΟΧΕΙΑΣ

☎ 11040 (αστική χρέωση)

@ info@hamogelo.gr

🌐 www.hamogelo.gr

